

ثمره‌ی اخلاص

گزارش: انیس خوش لهجه

عکاس: هاتف همایی

اشاره

روش تربیتی و آموزشی مدرسه‌ی علوی

در دورانی که اساس تربیت در مدارس چوب بود و فلک، در این مدرسه به دستور استاد علامه از روش‌های نوین آموزشی و شیوه‌ها و رویکردهای تربیتی پیش‌رفته‌ی زمان هم‌چون کارگروهی و دانش‌آموزمحوری و تشویق استفاده می‌شد و دانش‌آموزان، معلمان و خانواده‌های آن‌ها بسیار صمیمی و نزدیک بودند. تغذیه‌ی مناسب، روابط دوستانه، فعالیت‌های جسمی، آموزش‌های دینی، کارهای پژوهشی، بازدیدهای علمی و اردوهای آموزشی و تفریحی مورد توجه قرار می‌گرفت.

جالب‌ترین و مهم‌ترین موضوع در این مدارس، که ابتکار علامه نیز بود و در واقع الگوی بسیار قوی تربیتی برای دیگر مؤسسات کنونی شده است وجود معلم راهنما برای هر پایه است. معلم راهنما با یک دستیار مثل پدر دانش‌آموزان عمل می‌کند، منتها همان‌گونه که پدر مراقب غذا، بهداشت، درس، اخلاق و دیگر مسائل فرزندش است، معلم راهنما نیز در مدرسه، مسئولیت دارد در اختیار دانش‌آموز باشد و مشاور امینی برای او باشد. بیش‌تر ملاقات‌ها با اولیا و دبیران را تسهیل کند. این معلم را شورای مرکزی مدرسه، که متشکل از ۱۲ نفر است، با توجه به تجارب لازم و شور و عشق معلمی و مسئولیت‌پذیری وی انتخاب

در میان مدارس مهم و برشمرده در کشور می‌توان از مؤسسه‌ی فرهنگی علوی یاد کرد. این مؤسسه با همت مرحوم علامه کرباسچیان یکی از مجتهدان قم با هدف تربیت و ارتقای سطح فکری، علمی و دینی بچه‌های مسلمان و شیعه؛ یعنی تربیت افراد علمی و الهی، قبل از انقلاب اسلامی حدود پنجاه و اندی سال پیش در تهران تأسیس شد. مؤسسه‌ی علوی از چهار بخش تشکیل شده است؛ اما هر یک از بخش‌های آن با مدیریت مستقل اداره می‌شود. مدرسه‌ی راهنمایی تحصیلی این مجموعه در خیابان بهارستان واقع است، ساختمانی با سبک و سیاق قدیمی که به تازگی مسئولان مدرسه به توسعه بنای آن اقدام کرده‌اند.

در فضای این مدرسه عطر عشق، محبت و ایمان احساس می‌شود. علامه کرباسچیان با بینش و درایت و زهد خاص خویش، روح ایمان و خلوص را علاوه بر آن که در دانش‌آموزان خود دمیده‌اند در فضای مدرسه و بین دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها نیز پراکنده‌اند. فارغ‌التحصیلان این مدرسه چندین هزار نفر هستند و از میان فارغ‌التحصیلان این مجموعه می‌توان اسامی افراد سرشناس و مطرح کشور را دید. شیوه‌ی خاص برخورد با دانش‌آموز و عشق‌محوری در مدرسه باعث شده فارغ‌التحصیلان این مجموعه کم‌تر بتوانند از آن فاصله بگیرند و نوعی دلبستگی و وابستگی میان آن‌ها و مدرسه پیش‌آمده است، به گونه‌ای که اکثر معلمان، خود فارغ‌التحصیلان این مجموعه هستند و هر یک به شکل تدریس تمام‌وقت، نیمه‌وقت یا کمک‌های دیگر به نوعی ارتباط خود را با این مجموعه حفظ می‌کنند و این را یکی از نعمات خداوند می‌دانند. مجموعه‌ی رفتار و سخنان استاد علامه به خاطر درایت و سادگی بر قلب دانش‌آموزان می‌نشست. آموزش این نکته که روح ما بقا دارد و دنیای

مهم‌تر دیگری جز این دنیا است که باقی است، چنان در زندگی دانش‌آموختگان رسوخ کرده که تربیت و انسان‌سازی یکی از اصول زندگی بسیاری از آنان شده است. این تفکر سبب شده فارغ‌التحصیلان این مدرسه در سطح ایران تقریباً ۱۰۰ مدرسه‌ی مشابه تأسیس کنند.

می‌کنند. از آن‌جا که در نظام تصمیم‌گیری نقش معلم در پیشبرد کار و رسیدن به هدف تعیین شده بسیار مهم است، معلم‌ها با وسواس خاصی انتخاب می‌شوند و معمولاً با توجه به این‌که از فارغ‌التحصیلان مجموعه هستند و با شیوه‌های آموزشی و تربیتی آن‌ها آشنا هستند، اما باز هم این افراد دوره‌هایی را که خود مؤسسه به صورت غیرانتفاعی در دانشگاه شهید بهشتی برای آماده‌سازی بهتر معلمان ترتیب داده است و واحدهای درسی را که با توجه به نیاز تربیتی مدرسه تدوین شده است، زیر نظر استادان مجرب می‌گذرانند. علاوه بر آن، سه ساعت در هفته کلاس‌های جنبی در مدرسه برای آن‌ها برگزار می‌شود تا سطح علمی‌شان همواره در حد مطلوب باشد.

آموزش مادران

برای یک پارچه‌سازی بیش‌تر فضای آموزشی و جلوگیری از سرگشتگی تربیتی، مدرسه هر پنج‌شنبه کلاس‌های آموزشی برای مادران با مباحث تربیتی، بهداشتی، اعتقادی و دینی برگزار می‌کند و برای حفظ بیش‌تر ارتباط بین خانه و مدرسه در تعطیلات تابستان، مسابقات کتبی خانوادگی برگزار می‌کند و هم‌چنین برگزاری نمایشگاه از کارهای هنری خانواده‌ها در مناسبت‌های گوناگون نیز از فعالیت‌های مدرسه است.

فعالیت رسمی از ساعت هفت و نیم صبح شروع می‌شود و تا ساعت ۱۵ / ۱۲ دقیقه، دانش‌آموزان پنج کلاس رسمی ۴۵ دقیقه‌ای را با زنگ تفریح‌های یک‌ربعه می‌گذرانند. از ساعت ۱۲ تا ۲ بعدازظهر طی سه مرحله‌ی متناوب بچه‌های سه‌دوره، نماز می‌خوانند، ناهار می‌خورند، بازی می‌کنند، از کامپیوتر استفاده می‌کنند و در کلاس‌های تحقیقی شرکت می‌کنند و دو کلاس رسمی

آموزش‌های جنبی

در هفته دو ساعت کامپیوتر نیز به دانش‌آموزان تدریس می‌شود که در پایان دوره‌ی راهنمایی ۴ مهارت ICDL را به پایان می‌رسانند. دو ساعت کلاس پرورشی هم در اختیار معلم راهنماست که با موضوع مباحث تربیتی، روان‌شناسی، علم زندگی، تغذیه و بهداشت، آداب اجتماعی و آنچه بچه‌ها نیاز دارند می‌گذرانند. علاوه بر پرورش علمی و معنوی، پرورش جسم نیز بسیار

کلاس‌های رسمی

دانش‌آموزان از ساعت شش و نیم صبح می‌توانند در مدرسه باشند و ورزش و تفریح کنند و صبحانه بخورند؛ اما

هم تا ساعت ۴ بعدازظهر دایر است. روزهای دوشنبه ساعت ۱۲ مدرسه تعطیل می‌شود و کلاس‌هایی برای دبیران یا شوراهای برگزار می‌شود.

شیوهی خاص برخورد با دانش آموز و عشق محوری در مدرسه باعث شده فارغ التحصیلان این مجموعه کم تر بتوانند از آن فاصله بگیرند و نوعی دل بستگی و وابستگی میان آن ها و مدرسه پیش آمده است

مورد توجه است؛ ورزش صبح و عصر و اردوهای تفریحی، که برای گردش و بازی اختصاص داده شده است، استفاده‌ی ماهی یک یا دوبار دانش آموزان از استخر، آموزش طراحی صنعتی در کلاس حرفه و فن، از کارهای پژوهشی و فوق برنامه‌ی این مدرسه است که به کلاس الکترومکانیک معروف است و روی ساخت وسایلی مثل ربات کار می‌شود. پایان هر سال در مدرسه نمایشگاهی از کارها و پروژه‌های علمی دانش آموزان برگزار می‌شود. بر اساس درخواست معلمان و سطح توان مدرسه، کلاس‌های آزاد برنامه‌ریزی می‌شود. در این مجموعه، معلمان روش‌های نوین آموزشی را بر اساس خلاقیت در کلاس‌ها اجرا می‌کنند و هر آنچه در تکنولوژی روز کاربرد دارد و در حد استطاعت مدرسه است، به کار می‌گیرند. کلاس زیست و آزمایشگاه این مدرسه به کمک فارغ التحصیلان خود مدرسه و دانش آموزان کنونی آن شکل گرفته است. در دیواره‌های کلاس

حیوانات در بطری‌های الکل یا به شکل تاکسیدرمی شده در فضایی شبیه مکان زندگی شان وجود دارند، چنان‌که گویی دانش آموزان کاملاً در فضای آزاد و جنگل درس می‌خوانند.

از آقای ثباتی، معاون آموزشی مدرسه در مورد بهبود عملکردهای مدارس دیگر جویا شدیم. وی در پاسخ گفت: فضای مدارس دولتی و غیرانتفاعی با یک دیگر بسیار متفاوت است، همکاران ما در مدارس دولتی با امکانات اندک، بسیار زحمت می‌کشند و دستشان نسبت به ما بسیار بسته و در قوانین محصور است. یکی از بزرگ‌ترین تفاوت‌ها میان ما و آن‌ها گزینش و انتخاب دانش آموز است که برای همکاران در آن مدارس این‌گونه نیست و دانش آموزان متفاوتی با سطوح متفاوت علمی ثبت‌نام می‌کنند. در حالی که هرچه دانش آموزان یک‌دست‌تر باشند، راحت‌تر می‌توان با آن‌ها کار کرد. نظم و برنامه‌ریزی در کار چه در مدارس دولتی، چه غیرانتفاعی و چه در زندگی روزمره کار را آسان

می‌کند، بر این اساس این مدرسه طی تابستان برنامه‌ی سالیانه‌ی خود را مدون می‌کند (تقویم سالیانه). معلمان، تاریخ برگزاری مناسب‌ها، تفریح‌ها و زمان تحویل طرح درس یا سؤالات امتحانی و روز آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم را در این تقویم کاملاً مشخص می‌کنند و در ابتدای سال آنچه لازم است، در اختیار معلمان، دانش آموزان و اولیا قرار می‌گیرد و هر یک با بینش کامل، زمان خود را برای رسیدگی به امور تنظیم می‌کنند. فداکاری و گذشت نیز مهم است، من فکر می‌کنم برای پیشبرد کار جان‌فشانی لازم است. اگر معلمی بخواهد به امور دیگری اولویت دهد کار پیش نمی‌رود، چون کار آموزش، تجارت و شغل درآمدزا نیست، عشق است، مرحوم استاد علامه از رسول اکرم (ص) روایتی را نقل می‌کردند که «اگر کسی کاری از امور مسلمین را به عهده بگیرد و آن‌گونه که دنبال کار شخصی خود می‌رود پی‌گیری نکنند، بویی از بهشت هم به مشامش نخواهد رسید.» ما نمی‌توانیم مثل استاد که شبانه‌روز وقف آموزش بود، باشیم؛ اما می‌توانیم برای تربیت فرزندان و انسان‌هایی که به ما سپرده می‌شوند دغدغه داشته باشیم. همکاری، همفکری و هماهنگی میان کادر اداری-آموزشی مدرسه بسیار مهم است و سبب می‌شود امور مؤثرتر باشد.

